

”Tillykke med friheden. Men husk, at livet handler om andet og mere end dig selv”

Svend Brinkmann

¹ Kære student!

Tillykke med din studentereksamen! Du har fået din hue og er ikke længere elev. En elev er en person, der skal eleveres – altså løftes op – til at opnå viden og kundskaber. Det foregår i skoler, herunder gymnasieskoler. Ordet skole kommer af det græske ord for den frie tid, men det har du sikkert oplevet helt omvendt. Altså at den frie tid har været den uden for skoletiden. Men i egentlig forstand er en skole et sted, hvor man netop er fri fra at skulle arbejde, tjene penge og bruge tid på andre umiddelbart nyttige aktiviteter og derfor kan blive eleveret.

Hvad er det så for en elevation, der gerne skulle foregå i skolens unyttige rum? Det er en dannelsesproces, som sker bedst, når man ikke er så optaget af, hvad man får ud af at lære om det ene eller det andet, men bliver så fordybet i sagen selv, at man helt glemmer spørgsmål som: Hvad kan jeg bruge det til? Er det vigtigt i forhold til eksamen? Kan jeg blive rig af at vide det?

Desværre lader der til at være stadig færre muligheder for dannelse i den forstand, fordi der i den aktuelle konkurrencestat er kommet et enøjet fokus på målbare præstationer, instrumentelle gevinster og opportuniste. Spørgsmålet er ikke længere, om noget er vigtigt for os som mennesker – oldtidskundskab, musik eller astrofysik f.eks. – men hvad vi kan bruge det til, om det er gavnligt for konkurrenceevnen, bruttonationalproduktet eller bare vores personlige cv.

²⁰ Du og de andre nye studenter har ikke ansvaret for, hvordan samfundsudviklingen har været eller for konkurrencestatens reformer af skoler, ungdomsuddannelser og universiteter, men er der alligevel noget, I kan gøre nu som studenter for at finde fodfæste i en forvirrende tid? Er der opgaver i livet, I kan og bør tage på jer, som kan give mening og værdi?

Det tror jeg. Det lyder måske lidt abstrakt, men for at få sans for disse opgaver kan det hjælpe at skelne mellem, hvad vi har til fælles med alle andre mennesker; hvad vi deler med nogle andre mennesker; og hvad der kendetegner os selv hver især som enkeltindivider.

Måske er der faktisk noget, der bør være vigtigt for os, alene fordi vi er mennesker – ligesom alle andre. Det er humanismens ide om menneskets iboende værdighed, der skal beskyttes.

Men der er selvfølgelig også noget, vi har pligt til, fordi vi er som nogle andre: Vi lever et sted i verden, i et land, på en egn, i en by, i en familie, som der skal drages omsorg for.

Og endelig er der selvfølgelig alle spørgsmålene om det helt partikulære i livet: Hvem er jeg? Hvordan skal jeg leve? Hvordan kan jeg blive den bedste udgave af mig selv – som man jo siger i dag? Min pointe er, at hvis vi kun stiller den sidstnævnte type spørgsmål, til det partikulære, så kommer livet til at dreje sig rigtig meget om mig. Måske kun om mig. Og så bliver det fattigt.

Man kunne måske tro, at vejen til frihed var at leve ud fra sin egen horisont. At gøre, hvad man har lyst til. Realisere sig selv, som det hed i gamle dage. Være sin egen lykkes smed.

40 Men det tror jeg ikke. For frihed er ikke at være ubundet af alle almene forpligtelser som menneske. Så bliver ens handlinger jo hurtigt et tilfældigt resultat af, hvad man lige umiddelbart måtte have lyst til.

Frihed er snarere at være bundet med de rette bånd, som forfatteren Rune T. Kidde engang udtrykte det. Man er selvfølgelig ikke fri, hvis man er bundet med de forkerte
45 bånd, men heller ikke, hvis man slet ikke er bundet af menneskelige bånd og forpligtelser. Jeg tror, det kan være befriende at opdage. Måske kunne den erkendelse ovenikøbet give mening og være med til at sænke stressniveauet.

Nu, hvor I er blevet studenter, er I selvfølgelig sat fri for en stund, og det er helt, som det skal være. Men I kommer også til at tage stilling til, hvilke bånd I mener er de rette at
50 være bundet af.

Jeg håber, I vil gøre det med tanke på nogle af de alment menneskelige forpligtelser, der findes. Både fordi det i sig selv er godt og rigtigt at være opmærksom på dem, men også, fordi det kan være en stor hjælp i livet at forstå, at ikke alt er op til en selv.

Held og lykke med det!